

תאריך עדכון: אוגוסט 2017

שם ומספר הקורס: ילדים 81095 81361

ראש החוג: פרופ' אריק שינוול

מחלקות מלמדות: המרכז הרפואי לגליל-פרופ' לאה אבן, ביה"ח פוריה- ד"ר סעיד אבוזיד,

ביה"ח זינו- פרופ' אנטוני לודר, ביה"ח צרפתי- ד"ר אדיב חביב

סוג הקורס: קרקשי

שנת לימודים: תשע"ח סמסטר: א'+ב' היקף שעות: 7 ש"ש

אתר הקורס באינטרנט: מודל

טיוטורים ותאריכי הוראה:

א. מטרת הקורס

1. הסטודנט יאבחן מצבי חולי שכיחים ברפואת ילדים בקבוצות הגיל השונות.
2. הסטודנט יבחר תכנית טיפול המתאימה לילדים עם בעיות קליניות שכיחות המבוססות על האבחנה המבדלת כולל הפרוגנוזה.
3. הסטודנט יהיה מודע לסיכויים והסיכונים של הטיפולים המוצעים.
4. הסטודנט יפרש ממצאים בולטים ושכיחים של מעבדה וצילומי בית החזה.

ב. תוכן הקורס:

1. גדילה והתפתחות תקינה ופתולוגית מהלידה ועד לתקופת ההתבגרות*.
2. רפואה מונעת וחיסונים (כולל תכנית חיסונית עדכנית במדינת ישראל)
3. תזונה: צרכים תזונתיים, חלב אם/פורמולות, חסר בויטמינים
4. נוזלים ואלקטרוליטים – פתופיזיולוגיה וטיפול במצבי חסר
5. הזנחה והתעללות בילדים
6. עקרונות גנטיים ולקויים גנטיים שכיחים
7. מצבי חרום ברפואת ילדים
  - א. הרעלות שכיחות
  - ב. טביעה לסוגיה
  - ג. חבלות חום וקור
  - ד. מצבי הלם לסוגיהם

8. הגישה לילד החשוד למחלה מטבולית
מחלות מטבוליות מייצגות בתחומים הבאים :
- פגם במטבוליזם של חומצות אמיניות
  - פגם במטבוליזם הקרבוהידרטים
  - בירור היפוגלקמיה, חמצת מטבולית, היפראמונמיה
9. הילוד הבריא והחולה :
- הילוד בסיכון גבוה
  - אספיקציה בלידה
  - סבוכי פגות*.
  - הפרעות מטבוליות שכיחות בילוד
  - מחלות דרכי נשימה כולל מומים מולדים שכיחים
  - מחלות לב בילוד
  - הפרעות שכיחות במערכת העיכול כולל מומים מולדים שכיחים NECROTIZING

ENTEROCOLITIS

- פרוסים בילוד
  - מלפורמציות שכיחות במערכת העצבים
  - מומים כלייתיים שכיחים
  - Abnormal external genitalia
  - אנמיה בילוד
  - צהבת בילוד*
  - זיהומים מולדים ונרכשים
10. בעיות שכיחות ברפואת מתבגרים
- הפרעות אכילה
  - דיכאון וניסיון התאבדות*
  - שימוש בסמים

נושאים ומחלות על פי מערכות

11. הפרעות אימונולוגיות ואלרגיות
- הגישה האבחנתית לילד עם זיהומים חוזרים
  - הגישה האבחנתית והטיפולית לילד עם חסר חיסוני
  - עקרונות טיפוליים במצבים אלרגיים כרוניים וחריפים
12. מחלות רקמת חיבור
- הגישה האבחנתית לילד עם חשד למחלה ראומטית
  - האבחון והטיפול במחלות ראומטיות שכיחות

ג. וסקוליטיס כולל מחלת *Kawasaki וHSP

ד. FMF*

13. מחלות זיהומיות

- א. הגישה למחלת חום בילדים בגילאים השונים*.
- ב. עקרונות הטיפול האנטיביוטי בילדים
- ג. מחלות חום עם פריחה
- ד. מחלות חיידקיות שכיחות (בעיקר באזורינו: ברובלוזיס, סלמונלוזיס, ריקציוזיס)
- ה. מחלות וירליות שכיחות* (EBV, CMV, Rota virus)
- ו. זיהומים במערכת הנשימה*
- ז. גישה עדכנית לטיפול בדלקת אוזניים לסוגיה
- ח. גישה עדכנית לטיפול בדלקת גרון וסיבוכיה
- ט. הגישה ללימפאדניטיס
- י. זיהומים במערכת העכול (גסטרואנטריטיס*) והכבד
- יא. זיהומים ברקמת חבור(צלוליטיס, ארטריטיס, אוסטאומייליטיס*)
- יב. זיהומים במערכת העצבים (מנינגיטיס, אנצפליטיס)*
- יג. זיהומים במערכת הקרדיוסקולרית
- יד. זיהומים בדרכי השתן*
- טו. הגישה לזיהום אצל החולה עם כשל חיסוני

14. מערכת עיכול

- א. פתופיזיולוגיה של מערכת העיכול
- ב. מומים מולדים במערכת העיכול
- ג. מחלות ושט, קיבה, תריסריון ומעי
- ד. מחלות דלקתיות חריפות וכרוניות של מערכת העיכול
- ה. מצבי תת ספיגה (כרסת*)
- ו. מחלות הכבד והלבלב
- ז. הגישה לעצירות בילדים

15. מערכת הנשימה

- א. פתופיזיולוגיה של מערכת הנשימה
- ב. מומים מולדים במערכת הנשימה
- ג. מחלות דלקתיות חריפות וכרוניות של מערכת הנשימה
- ד. ציסטיק פיברוזיס *CF

- ה. אסטמה ומצבים נלווים*
- ו. שאיפת גוף זר
- 16. המערכת הקרדיווסקולרית
  - א. התפתחות המערכת בעובר ובילוד
  - ב. מומי לב מולדים
  - ג. מחלות לב נרכשות כולל Rheumatic fever
  - ד. מחלות הפריקד והמיוקד
  - ה. אי ספיקת לב והטיפול בה
  - ו. הפרעות קצב והולכה כולל תסמונת QTC מאורך

- 17. מחלות המטולוגיות
  - א. התפתחות המערכת ההמטופויטית וכשלים בהתפתחותה
  - ב. אנמיות לכל סוגיה*
  - ג. מחלות דמם וקרישה
  - ד. הפרעות בתפקוד הטרומבוציטים (ITP)
  - ה. הפרעות בתפקוד הלויקוציטים
  - ו. תפקוד ומחלות הטחול

- 18. מחלות גידוליות
  - א. אפידמיולוגיה של גידולים בילדים
  - ב. עקרונות, אבחון וטיפול בסרטן בילדים
  - ג. לאוקמיות לסוגיהן*
  - ד. לימפומות לסוגיהן
  - ה. גידולים סולידיים שכיחים בילדים*
  - ו. היסטיוציטוזיס
  - ז. גידולים וסקולרים שפירים

- 19. מחלות הכליה
  - א. מחלות גלומרולריות (גלומרולונפריטיס*)
  - ב. מצבים הקשורים להמטוריה
  - ג. מצבים הקשורים לפרוטאנווריה (סינדרום נפרוטי*)
  - ד. מחלות טובולריות
  - ה. אי ספיקה כליתית חריפה וכרונית
  - ו. מומים מולדים במערכת הגניטו-אורינרית
  - ז. הגישה לזיהומים בדרכי השתן
  - ח. הגישה לברור יתר לחץ דם*

20. המערכת האנדוקרינית

- א. פיזיולוגיה ופתולוגיה של ההתבגרות
- ב. פיזיולוגיה ופתולוגיה של ההיפותלמוס והבלוטה הפיטואיטרית
- ג. דיאבטס אינסיפידוס וברור פוליאוריה
- ד. התבגרות מוקדמת ומאוחרת והסנדרומים הקשורים אליה
- ה. פיזיולוגיה ופתולוגיה של בלוטת התריס
- ו. הומיאוסטזיס של סידן, ויטמין D ומחלות של בלוטת יותרת התריס
- ז. הפרעות אדרנל כולל פגמים אנזימטיים שכיחים
- ח. פעילות ותת פעילות של הורמוני המין
- ט. הגישה לברור קומה נמוכה
- י. סוכרת נעורים*
- יא. השמנת יתר*

21. מערכת העצבים

- א. אנומליות מולדות של מערכת העצבים
- ב. פרכוסים בגיל הילדות ומצבים דומי-פרכוס*
- ג. כאבי ראש בילדים
- ד. תסמונות נוירו-קוטנאיות
- ה. הפרעות תנועה בילדים
- ו. שיתוק מוחין
- ז. מחלות נוירודגנרטיביות
- ח. זיהומים של מערכת העצבים
- ט. יתר לחץ תוך גולגולתי (פסאודוטומור)
- י. מחלות נוירומוסקולריות
- יא. Familial dysautonomia
- יב. Guillain – Barre Syndrome

22. מצבי חולי שכיחים בעיניים

- א. עיו אדומה
- ב. אישון לבן
- ג. פיזילה

23. מצבי חולי שכיחים בעור

א. דרמטיטיס אטופית

ב. אורטיקריה

24. מצבי חולי שכיחים בא.א.ג.:

א. דלקת אוזן תיכונה וכרונית

ב. דלקת שקדיים

ג. ברור גוש צווארי

25. מחלות עצם ומפרקים

א. מלפורמציות שכיחות

ב. זהומי עצם ומפרק

ג. דיספלסיות של העצם

ד. מצבי כאב שכיחים : Transient synovitis, Legg Perthes Dis, Slipped capital femoral epiphysis, Osgood Schlatter)

26. בעיות שכיחות ברפואת ילדים:

א. קוצר נשימה, שעול וצפצופים, כחלון

ב. כאב גרון

ג. כאב אוזניים והפרעות שמיעה

ד. חום ללא מוקד

ה. כחלון, איושה בלב, שנויים בדופק הלב

ו. כאבי בטן, שלשולים, הקאות ועצירות, צואה דמית

ז. גוש בבטן

ח. הגדלת כבד וטחול

ט. פריחה, פורפורה ושנויים בצבע העור

י. כאב ראש ושנויים במצב ההכרה

יא. פרכוסים

יב. בכי בלתי פוסק בתינוק

יג. דם, חלבון, שנויים בצבע השתן

יד. חסר שגשוג, קומה נמוכה, חסר תזונתי ועודף משקל

טו. הפרעות בהתפתחות הפסיכומוטורית

טז. הפרעות בלמידה

יז. הפרעות אכילה בינקות ובבגרות

יח. מוות פתאומי

מהלך השיעורים:

- הסטודנטים ישתתפו בעבודה הקלינית במחלקות ובמרפאות, יקבלו חולים ויציגו אותם, בהתאם לתוכנית ההוראה.
- בתקופת הלימודים הסטודנטים יעשו סבבים בנות יום-יומיים ליחידות ומרפאותיהם של תת-המקצועות: המטולוגיה ילדים, אנדוקרינולוגיה ילדים, נפרולוגיה ילדים, גסטרואנטרולוגיה ילדים, קרדיולוגיה ילדים.
- בתקופת הלימודים הסטודנטים יעשו סבב בן יום בחדר מיון ילדים

חובות הקורס:

- נוכחות חובה
- על מנת לעבור את הסבב נדרש ציון 60 לפחות בסעיפים של הערכת מחלקה ובחינה סופית (שיקלול של שתי הבחינות).
- ציון הסבב המפורט להלן שווה 90% מהציון הסופי למקצוע. בחינת המתכונת שווה 10%
  - קבלות רפואיות במחלקה + הערכה כללית 30%
  - בוחן שבוע המבוא 10%
  - בוחן סוף סבב 30%
  - בחינת אוסקי 30%

מועדי בחינות

סבב 1

13.11.17- בוחן מבוא

28.12.17- בוחן מסכם ואוסקי

סבב 2

01.01.18- בוחן מבוא

15.02.18- בוחן מסכם ואוסקי

סבב 3

26.2.18- בוחן מבוא

17.04.18- בוחן מסכם ואוסקי

סבב 4

23.04.18- בוחן מבוא

7.06.18- בוחן מסכם ואוסקי

ד. ביבליוגרפיה :

- 1) ספר הבסיס ללימוד הסטודנטים הוא
Nelson Essentials of Pediatrics, 7th Edition, 2015.
הערה : הספר קיים בפורמט אלקטרוני דרך Clinical Key
- 2) כל הנושאים המסומנים בכוכבית ילמדו מהספר
Nelson Textbook of Pediatrics, 20th Edition, 2016
- 3) נושא אבחנה הפיסיקלית ילמד מהפרק בספר :
Bates' Guide to Physical Diagnosis and History Taking, 11th Edition (editor:
LS Bickley).2013
Chapter: Assessing children: infancy through adolescence

**אוניברסיטת בר-אילן – הפקולטה לרפואה בגליל
החוג לרפואת ילדים
תוכן ליבה ברפואת ילדים**

מבוא

הסילבוס לרפואת ילדים הוגדר לכל בתי הספר לרפואה ומצורף למסמך זה. הסילבוס מאד מקיף ומבוסס על ספר הלימוד Nelson Essentials of Pediatrics 7th Edition, 2015, עם 856 עמודים. הספר זמין לסטודנטים דרך Clinical Key.

ספר נוסף בסיסי שיכול להוות הקדמה ללימוד רפואת ילדים אך אינו מחליף את Nelson כספר העיקרי הינו Rudolf Pediatrics and Child Health 3rd Edition וה-pdf של הספר יועבר למחלקות לשימוש הסטודנטים.

סבב של 7 שבועות במחלקות הקליניות אינו מאפשר הוראה מודרכת על כל הסילבוס ומכאן ברור שקיימת חובה ללימוד עצמי נרחב ע"י כל סטודנט.

קוריקולום ליבה מהווה תוכנית **מינימום** לימוד מסודר בזמן הסבב. כל המחלקות מחויבות לספק הוראה בכל הנושאים שהוגדרו להלן. כל מחלקה תגבש לעצמה את שיטות ההוראה המתאימות ביותר שיכול לכלול לימוד סביב מקרים, סמינרים, ביקורים מודרכים ואחרים. יודגש כי קוריקולום ליבה אינה מחליפה סילבוס.

תוכנית הקוריקולום

שבוע ראשון

1. אנמנזה פדיאטרית **עם דגש** על מרכיבים ייחודיים לרפואת ילדים: הריון; לידה; תקופה סב-לידתית; תזונה; גדילה ואחוזונים; התפתחות פסיכומוטורית; חיסונים; רקע משפחתי וגנטי (כולל אחאים בחיים ולא בחיים); רקע סוציאקונומי; חברה ובית ספר; סמים ואלכוהול; פעילות מינית; פעילות ספורטיבית ופיזית.
2. בדיקה גופנית לפי מערכות לכל קבוצת גיל (ראה מדריך לסטודנט, מצורף).
3. שימוש מושכל בבדיקות עזר בקרב ילדים.

שבוע 2-7

- מטרת הלוח מטה הינה **לתת מסגרת לימודית יומית** לסטודנטים. אפשר לבחור נושא אחד כל יום בנוסף ללימודים המתוכננים או המזדמנים.
- לא נכללים כאן נושאים שנלמדים פרטני בסבבים אחרים כגון פסיכיאטריה ילדים, כירורגיה ילדים, נאונטולוגיה ורפואת ילדים אמבולטורית.

נושא	נושא/מחלת ליבה	נושאים-מחלות ללמידה עצמית	המלצה פרקים ללמידה מנלסון מקוצר
1	חום בגילאים שונים	גורמי חום ומחלות נפוצים בכל גיל; גישה קלינית; periodic fever; חום סביבתי ולא זיהומי; Kawasaki	96 ;95 ;88 ;65
2	מחלות זיהומיות נבחרות	מנינגיטיס; TB, HIV, OM, URTI; מחלות ויראליות שכיחות, דלקת ראות; סלוליטיס; אנדוקרדיטיס	98 ;101-107 ;110-111 ;123-125
3	שיעול חריף וכרוני	סינוסיטיס; אסתמה; גוף זר; פרטוסיס; GER, CF	78 ;107-109 ;128 ;137
4	קוצר נשימה ואפנאה	נחירות; צפצופים; ברונכיוליטיס; סטרידור	134-136

5	Failure to grow in height and weight and obesity	גישה לקומה נמוכה; ירידה במשקל; תזונה ותת-תזונה; תת-ספיגה	5; 6; 21; 27-29; 129-131; 30-31; 170; 173
6	צהבת	צהבת ישירה ובלתי ישירה בילוד ובילד; הפטיטיס; מחלות מטבוליות	55-51; 57; 62; 113; 130
7	כאב בטן חד וכרוני	תוספתן; קוליק; הליקובקטר ואולקוס; אבנים; כאב קשור למערכות הבטן-כבד, לבלב, מערכת רביה; התפשלות; מעי רגיז; אי סבילות לקטוז; כאב תפקודי	11; 126; 131; 132; 169
8	הקאה שלשול עצירות ואנקופרוזיס	pyloric; GER; IBD; AGE stenosis; טפילים; עצירות תפקודית ואורגנית	112; 123; 128; 129
9	אוושות; מומי לב כחולניים ולא כחולניים; קרדיומיופתיה; אי ספיקת לב	אוושות סיסטוליות דיאסטוליות ופיזיולוגית; PDA; ASD; VSD; TOF; הצרות וותין ועורק ריאתי; IE	111; 139; 141-148
10	סינקופה ופרכוסים	פרכוסים חום; breath-holding; פרכוסים שכיחים לפי גיל; סינקופה לבבי ולא לבבי; טיפול עם ACD	12; 140; 179; 181
11	כאב ראש והיקף ראש	מיגריינה; כאב דחק; סינוסיטיס; RICP; הידרוספלוס	180; 187
12	חולשה היפוטוניה והתפתחות פסיכו-מוטורית	היפוטוניה מרכזית ופריפרית; נזירופתיה; דיסטרופיה ומיופתיה	7; 8; 182-187
13	פיגור ואוטיזם, ADHD	CP; תסמונות כרומוזומליות גנטיות ומטבוליות; אוטיזם	8; 13; 20; 49-50; 185-6
14	אנדוקרינולוגיה	סכרת נעורים; תת-תריסיות; התבגרות; CAH; אשך תמיר	171; 173-178
15	מטבולי	חמצת; בססת; היפוגליקמיה; מחלות אגירה	37; 172; 56
16	צליעה	סינוביטיס; דלקת מפרקים; דיסקיטיס; אוסטאומיליטיס; "כאב גדילה"	197-204
17	שתן וכליות	נפריטיס; UTI; הרטבה; פוליווריה ותכיפות; והימטוריה; ARF; נפרוטיק; יל"ד	161-169
18	נוזלים	התייבשות סוגיה וגורמיה; בצקת	32-36
19	פריחת ותפרחת	סוגי פריחה; Exanthema; אקזמה; פריחת חיתול	188-196
20	מצבי חרום	אילח דם; הלם כולל אלרגיה; אי ספיקה נשימתית; תרדמת; SIDS; הרעלה; החייאה	39-40; 41; 45
21	הילוד נולד במועד	מומים נפוצים; TORCH; אפנויה; טיפול שגרת וסקירה	58-60; 66
22	דימום ותרומבופיליה	תרומבוסטופניה; פקטורי קרישה, HSP	87; 151
23	אנמיה	חוסר ברזל; אנמיה תורשתית; עירוי דם	149; 150; 152
24	ממאירות	לויקמיה; Wilms; Ewing; Neuroblastoma; גידולי מוח	155-160
25	טראומה	חבלת ראש ובטן; כוויה; NAI	3; 22; 42-44